

ОСКАРЖЕННЯ ЗАХИСНИКОМ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ПРОКУРОРА

На сьогоднішній день інститут адвокатури прогресивно розвивається не тільки в Україні, але й у багатьох інших державах. адже адвокат – це людина, яка може знайти 13 лазівок в десяти заповідях. тобто, це особа, яка повинна правильно трактувати закон і діяти не тільки в інтересах клієнта, а й в інтересах становлення верховенства права в цілому, утвердження і гарантування прав громадянина.

Значну роль захисник відіграє, оскаржуючи рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування. оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування є одним із елементів великого і складного кримінального процесуального інституту оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних органів та службових осіб, що здійснюють кримінальне провадження, оснований на конституційно гарантованому праві «кожного» захищати свої права і свободи в суді (ст. 55 конституції України).цей інститут охоплює приписи процесуальних норм щодо предмета, суб'єктів оскарження, порядку подачі, розгляду скарги та його результатів. системно вони сконцентровані у § 1 глави 26 кПК, що має назву «оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування».

для захисника оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування та прокурора під час досудового розслідування є одним із законних засобів захисту підозрюваного, який він зобов'язаний використовувати з метою забезпечення дотримання прав, свобод та законних інтересів підзахисного та з'ясування обставин, які спростовують підозру, пом'якшують чи виключають його кримінальну відповідальність (ч. 1 ст. 47 кПК). оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування та прокурора, якими допущені порушення гарантованих законом суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів

підозрюваного або які розцінюються захисником як незаконні і необґрунтовані, є саме обов'язком захисника, а не його правом, яким він може розпоряджатися на свій розсуд. адже, з одного боку, – це категоричний припис процесуального закону, а з іншого – засіб захисту, що покладається на адвоката як на самостійного учасника кримінального провадження, носія конституційної (ч. 2 ст. 59 конституції України) публічно-правової функції захисту, метою якої є і забезпечення дотримання прав, свобод та законних інтересів підзахисного безпосередньо (ч. 1 ст. 47 кПК), і виявлення порушень процесуального закону органом досудового розслідування та прокурором задля справедливого правосуддя. Предметом оскарження захисника (як і інших суб'єктів оскарження) на досудовому розслідуванні закон називає рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора (ч. 1 ст. 303 кПК).

до відання захисника з-поміж предметів оскарження, передбачених ч. 1 ст. 303 кПК, які підлягають розгляду слідчим суддею на стадії досудового розслідування, належить вісім:

Перший – бездіяльність слідчого, прокурора у , яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, суб'єктами оскарження якої згідно з теперішнім змістом закону можуть бути лише особи, які подали заяву чи повідомили про кримінальне правопорушення (п. 1 ч. 1 ст. 303 кПК). цей предмет оскарження в принципі охоплює необмежене коло випадків, а саме: усі без винятку випадки, коли процесуальний закон прямо зобов'язує слідчого, прокурора здійснити певну процесуальну дію чи прийняти процесуальне рішення, або здійснення процесуальної дії чи прийняття процесуального рішення вимагає конкретна процесуальна ситуація, що склалася у кримінальному провадженні, а слідчий, прокурор такої дії не виконує чи такого рішення не приймає.

другий – рішення слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування (п. 2 ч. 1 ст. 303 кПК). він охоплює не лише рішення з усіх передбачених в законі підстав зупинення досудового розслідування, а й порядок його зупинення, коли з позицій захисту сам порядок зупинення шкодить або може зашкодити правам, свободам та законним інтересам підозрюваного у майбутньому.

третій – рішення слідчого про закриття кримінального провадження – заявником, потерпілим, його представником чи законним

представником;

четвертий – рішення прокурора про закриття кримінального провадження (п. 4 ч. 1 ст. 303 кПК). 3-поміж рішень прокурора про закриття кримінального провадження щодо підозрюваного з підстав, передбачених ч. 1 ст. 284 кПК, з огляду на виконувану захисником функцію, предметом оскарження можуть бути лише ті, які прямо чи опосередковано можуть негативно вплинути на права та законні інтереси власне підозрюваного.

П'ятий – рішення прокурора, слідчого про відмову у визнанні потерпілим – особою, якій відмовлено у визнанні потерпілою;

Шостий – рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора при застосуванні заходів безпеки (п. 6 ч. 1 ст. 303 кПК). в цьому випадку необхідно керуватися положеннями Закону України від 23 грудня 1993 р. (в редакції від 13 травня 2012 р.) «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», у яких визначені особи, зокрема підозрюваний, захисник, члени їхніх сімей і близькі родичі, що мають право на забезпечення безпеки в кримінальному провадженні, їхні права та обов'язки, органи, а в їх числі слідчі і прокурори, які забезпечують безпеку, заходи забезпечення безпеки, підстави, умови та порядок їх застосування. Бездіяльність слідчого або прокурора в ході досудового розслідування у формі невиконання дій із забезпечення безпеки підозрюваного, захисника, а також членів їх сімей і близьких родичів, за наявності для цього підстав, вчинення ними дій чи прийняття рішень із забезпечення безпеки, які не відповідають вимогам вказаного закону, і є підставами для їх оскарження слідчому судді.

сьомий – можна сміливо припустити – буде найпоширенішим: рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій (п. 7 ч. 1 ст. 303 кПК). ініціювання захисником шляхом подання слідчому, прокурору клопотань про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій з метою збирання доказів захисту можливе і необхідне як з причини відсутності у нього достатніх власних процесуальних засобів для їх збирання, так і з тактичних міркувань.

восьмий – рішення слідчого, прокурора про зміну порядку досудового розслідування та продовження його згідно з правилами, передбаченими главою 39 кПК (п. 8 ч. 1 ст. 303 кПК). якщо під час досудового провадження будуть встановлені підстави для

здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру, то згідно з положеннями ч. 2 ст. 503 кПК слідчий, прокурор виносить постанову про зміну порядку досудового розслідування і продовжує його згідно з правилами, передбаченими цією главою кПК. таким чином, припис процесуального закону в цьому плані категоричний.

Отже, з вище написаного можна зробити висновок, що адвокати можуть відстоювати інтереси громадян не лише в організаціях, але й навіть перед прокурором та правоохоронними органами. такі дії сприяють підвищенню якості роботи слідчого і досудового розслідування і усуненню допущених слідчим та прокурором помилок.